

win 100x
ZENO
ZANDLOOPKEVER
doeboekje

Eerste hulp bij BOOMGEVALLLEN

Binnenkort ooievaars in Lummen?

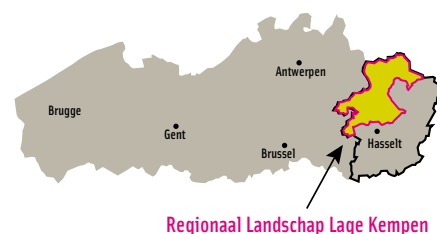
Landschap in beeld

Regionaal Landschap Lage Kempen investeert in een levend landschap:

- Een landschap waar er ruimte is voor natuur én mensen
- Een landschap waar cultuur en natuur samenkomen
- Een landschap waar tradities en nieuwe gebruiken elkaar aanvullen

Dit doen we door samen met verschillende partners kansen te benutten en te creëren. We verbinden inwoners en bezoekers met het landschap uit de Lage Kempen. We laten hen het landschap beleven en waarderen, zodat ze er mee zorg voor dragen. Het Regionaal Landschap Lage Kempen vind je in het noorden en westen van de provincie Limburg, uitgestrekt over 15 gemeenten. Het is een van de meest waardevolle natuur- en groengebieden in Vlaanderen!

Regionaal Landschap Lage Kempen

www.rllk.be
www.landschapssterren.be
www.duizendjarigeik.be
www.wandeleninlimburg.be
www.plantvanhier.be
www.twecom.eu

COLOFON

Oplage 65.500 ex.
 Wettelijk depot: D2013/10.676/7
 Redactie: RLLK. Foto's: tenzij anders vermeld RLLK
 Vormgeving: www.seegersgombeer.be – Druk: Moderna.
 Gedrukt op milieuvriendelijk papier met FSC-label.

Deze uitgave wordt twee maal per jaar breed verspreid. Volgende uitgave zomer 2014.
 V.U. Ludwig Vandenhove, Regionaal Landschap Lage Kempen vzw
 Grote Baan 176, 3530 Houthalen-Helchteren
 Tel 011/78 52 59. E-mail: info@rllk.be

Wil je 2x per jaar dit **landschapsnieuws** gratis in de brievenbus krijgen?
 Abonneer je dan nu door een mail met je gegevens te sturen naar info@rllk.be.

Beste lezer

'Een boom opzetten' is een oud Vlaams spreekwoord.

Over natuur en landschap in onze provincie Limburg wil ik graag een boom opzetten. Limburg is de groenste en natuur-rijkste provincie van Vlaanderen en die voorsprong moeten we behouden en zelfs nog uitbreiden.

Het Regionaal Landschap Lage Kempen (RLLK) heeft in de afgelopen 10 jaar veel projecten van landschapsherstel opgezet en uitgevoerd. Zo werden tien-duizenden streekeigen bomen en struiken aangeplant en woekerende exoten weggehaald, het historisch houthakbeheer werd in ere hersteld en oude monumentale bomen kregen een verzorgingsbeurt, waardoor ze er weer jaren tegenaan kunnen. En wat vaak vergeten wordt, is dat dit werk gebeurt door arbeiders uit het sociale economie-circuit, elke dag, met regen of zon, in weer en wind.

Mits een goede begeleiding slagen zij erin hun talenten maximaal in te zetten voor een groener en mooier Limburg. Zo combineren we het sociale met tewerkstelling en het groene.

Veel leesgenot!
 Ludwig Vandenhove

Gedeputeerde voor leefmilieu en natuur,
 voorzitter Regionaal Landschap Lage Kempen vzw

Hoe zou het zijn met... de Duizendjarige Eik

Meer dan vier jaar geleden vierde Lummen háár Duizendjarige Eik met een groots Boomenfeest. Hoe zou het vandaag zijn met de majestueuze eik? Hoe oud hij ook is, hij zendt nog steeds zijn zonen uit. Elk najaar worden de eikels van de Duizendjarige Eik geraapt en opgekweekt tot kleine eikjes, die geplant worden over het hele land. De Duizendjarige Eik is immers een 'plant van hier' en is extra goed aangepast aan de bodem en het klimaat in onze streek. Dit najaar wordt er kamperfoelie geplant aan de uitkijktoren, zodat die in het voorjaar bedolven wordt onder geurige en kleurrijke bloemen. Ontdek het domein van de Duizendjarige Eik met de gratis wandelkaart 'Lummense parels' (af te halen aan de Uitbalie in Lummen). Je komt trouwens alles te weten over de eik op www.duizendjarigeik.be. Er zijn zelfs gratis educatieve pakketten voor de lagere school te downloaden.

Wandelaar gespot

- Wie? Robbe Nachtergaele (9) uit Herk-de-Stad
- Hoe vaak ga je wandelen? Af en toe met de hele familie, vooral bij ons in de buurt.
- Waarom kom je naar hier? Ik mocht mee met een vriendje om het 'Pikkelpad' te doen. Daarna gaan we naar de speeltuin.
- Wat is jouw favoriete plekje op deze wandeling? Ik vond het hele Pikkelpad leuk: boomstammen om op te klimmen, een hut in het bos, voelbakjes...

• Robbe wandelt:
 ALLEEN ☒ IN GROEP
 5 KM ☒ 15 KM
 DOOR DE WEEK ☒ IN HET WEEKEND
 KOUD WEER ☒ WARM WEER

Tip!
 Zoek jouw favoriete wandelroute op www.wandeleninlimburg.be

Wordt verwacht...

Lange afstandswandeling De Wijers

In het voorjaar van 2014 wordt de eerste langeafstandswandeling 'De Wijers' geopend. Deze wandelroute laat je 80 km lang de mooiste plekjes van het land van 1001 vijvers – gelegen in Midden-Limburg – ontdekken. Kies uit een meerdaagse wandeltocht of handige dagstappers. Hou onze website in de gaten voor meer info. www.rllk.be

bij Eerste hulp Boomgevallen

Net als je rozenstruik of beukenhaag hebben bomen regelmatig een onderhoudsbeurt nodig. Bij de ene is dat gewoon het snoeien van de takken, bij de andere moet je alle takken tot aan de grond kappen om de boom gezond te houden. Hakhoutbeheer, heet dat dan met een moeilijk woord. Maar hoe begin je eraan? Tijd voor eerste hulp bij boomgevallen met onze landschaps-animator Peter Roosen.

Bruno: "Deze hazelaar wordt te groot in mijn tuin. Hoe kan ik 'm best snoeien?"

"Hazelaars kunnen goed tegen hakhoutbeheer. De boom krijgt zo een verjongingskuur."

Peter: "Een hazelaar is een boom die perfect geschikt is voor hakhoutbeheer. Je mag alle takken van de boom tot zo'n 15 cm boven de grond kappen. De boom kan er goed tegen en krijgt zelfs een verjongingskuur. Het zal even een kaal zicht zijn, maar volgende lente schieten de nieuwe scheuten al uit. Binnen enkele jaren is je hazelaar weer even mooi als voorheen. Andere bomen die goed tegen hakhoutbeheer kunnen zijn: eik, lijsterbes, linde, haagbeuk, zwarte els en wilg. De takken kan je gebruiken om een mooie takkenwal te maken als tuinafscheiding. Of je versnipperd ze en gebruikt ze als mulchlaag in borders."

Peter Roosen is landschapsanimator bij het Regionaal Landschap Lage Kempen. Hij helpt gemeenten, particulieren en verenigingen bij het herstellen en behouden van het streekeigen landschap en cultuurhistorisch erfgoed. Heb jij dus een stevige houtkant die dringend nood heeft aan achterstallig hakhoutbeheer? Neem dan contact op met Peter Roosen via info@rllk.be. (opgelet: tuinen komen niet in aanmerking).

Paul: "Deze houtkant werd een tiental jaar geleden aangeplant. Wanneer moet ik hem voor de eerste keer snoeien en hoe begin ik daaraan?"

"Snoeien doe je best om de 10 jaar, regelmatig kappen is erg belangrijk."

Peter: "Afhankelijk van de functie van het snoeihout kan je het hout om de 7-20 jaar kappen. Om je boom gezond te houden kap je best om de 10 jaar. Dikkere brandhouttakken krijg je om de ca 10-20 jaar (afhankelijk van de houtsoort). Regelmatig kappen is in ieder geval erg belangrijk. Als je te lang wacht, bestaat de kans dat de takken zo zwaar worden dat de boom gaat scheefzakken of scheuren. Ook te vaak kappen is niet goed: het put een boom uit en kan zijn levensverwachting inkorten.

Je kunt best gefaseerd te werk gaan en niet de hele houtkant in één keer kappen. Kappen doe je in de periode november-maart, zolang het niet vriest en niet te hard waait. Gebruik een kettingzaag om het hout te zagen op zo'n 10-15 cm boven de grond. Voorzie zeker de nodige veiligheidsuitrusting.

Toon: "Wij hebben net een stuk grond gekocht en willen hier graag hakhout aanplanten, zodat we het hout kunnen gebruiken voor onze kachel. Hoe gaan we te werk?"

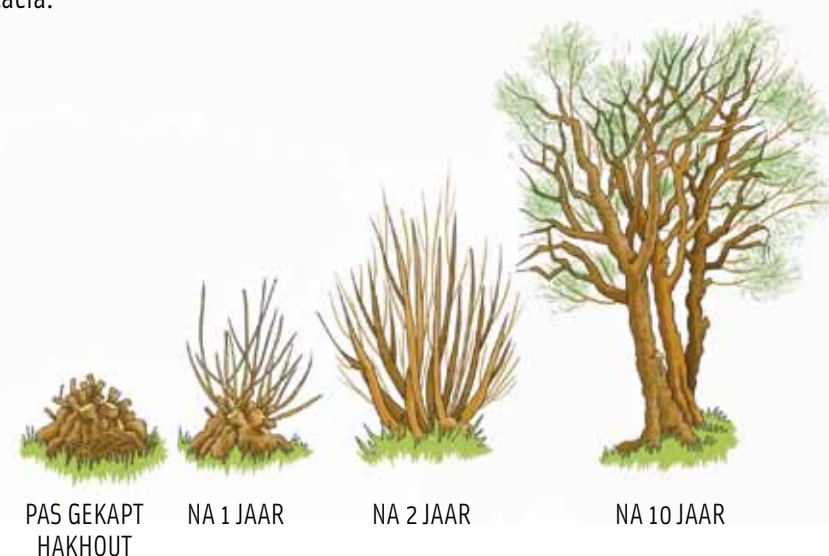

"Kijk eens rond in de buurt: misschien vind je nog oude hagen of hakhoutstoven. Zo weet je meteen welke bomen hier thuishoren"

Peter: "Kijk eerst eens rond in de buurt, misschien staan er nog oude hagen of hakhoutstoven in de buurt. Je kan dan best dezelfde bomen planten. Je kan ook voor andere soorten kiezen, in functie van wat je wilt bereiken. Voor brandhout kies je bijvoorbeeld voor een mix tussen eik en boskers. Eik levert het beste brandhout. Wil je vogels een handje toesteken, dan kun je meidoorn en gelderse roos planten. Als je bijen en andere insecten wilt helpen, kies je voor spork, tamme kastanje, linde of liguster. Plant echter nooit invasieve exoten, zoals Amerikaanse vogelkers of valse acacia.

Zij gaan woekeren en overheersen inheemse soorten.

Op www.plantvanhier.be vind je een lijst van streekeigen bomen of struiken die in jouw gemeente passen. Je ziet meteen ook of ze nuttig zijn voor bijen of vlinders. Bomen plant je in november-december, tenzij het vriest of hard waait. Zo kan de boom zich 'zetten' in zijn nieuwe omgeving voor de sapstroom weer op gang komt. Het eerste jaar laat je de boom met rust. De jaren nadien verwijder je uitlopers en pas na 6 jaar kap je de boom voor de eerste keer.

HOUT-WATTE?

Een houtkant is een (brede) rij bomen en struiken, meestal op de perceelsgrens. Voor heel wat diersoorten zijn het 'snelwegen' om veilig van het ene natuurgebied naar het andere te trekken. Tegelijk wonen er veel dieren permanent.

Tot in de jaren '60 werden houtkanten in onze streken om de 7 tot 10 jaar gekapt. Dit heet 'hakhoutbeheer'. Men had het hout nodig voor de broodoven of gebruikte het als gereedschap. Vandaag is dat niet meer nodig, waardoor bomen in de houtkanten doorgroeien en scheuren. Door het hakhoutbeheer creëer je grote verschillen in de groottes van bomen en struiken, wat voor dieren interessant is.

Met het nieuwe project 'Twecom' wil RLLK, samen met andere Europese partners, terug een economische waarde geven aan houtkanten. Door het snoeihout van onze lokale houtkanten te versnipperen en te gebruiken in verwarmingsovens, creëren we terug een proces van regelmatig kappen en laten groeien van hout. Meer info vind je binnenkort op de Twecom website www.twecom.eu.

En nu jij!

Ga zelf aan de slag met de Praktische gids 'Beheer van houtkanten en knotbomen'. Deze handige gids leert je van A tot Z hoe je een houtkant of knotboom moet planten, snoeien en onderhouden. Via een handige vragenlijst kan je inschatten met welk type houtkant of knotboom je te maken hebt en in welke staat hij zich bevindt. Op basis hiervan wordt aangegeven wat je moet/mag doen, kan je nagaan of je deze ingreep zelf kan doen en welke stappen je moet ondernemen. Bovendien vind je er informatie over het juiste gereedschap en veiligheidsmaatregelen.

Je kan de gids gratis downloaden op www.rllk.be/houtkantengids of een gratis exemplaar aanvragen via info@rllk.be.

EEN AKKER VOOR WILDE DIEREN

Akkers vol bloemen en kruiden trekken dieren aan: insecten die komen snoepen van de nectar, vogels die de insecten opeten, maar ook grotere zoogdieren die er een schuilplaats in vinden. Zin om ook zelf een 'biodiversiteitsakker' in te zaaien? Dat kan! Met deze handleiding kan je in de lente een saai stukje grond omtoveren in een kleurrijk lappendeken vol leven.

Je kan 'm gratis downloaden op <http://www.rilk.be/zelf-doen/21/>.

HELP ZE DE WINTER DOOR

Heel wat dieren houden hun winterslaap, maar toch bruist je tuin nog van leven! Hang maar eens wat vetbollen op en strooi wat voer op de grond. Roodborstjes, meesjes en mussen zullen je zeer dankbaar zijn. Maar ook eekhoorns, die geen winterslaap houden, kunnen tijdens koude winters wat extra hulp gebruiken. Ze zijn dol op alle soorten noten, maar ook op rozijnen en zonnebloempitten. En als het sneeuwt is het dubbel feest: nu kan je extra goed de sporen volgen van alle dieren die door jouw tuin sluipen.

STEЕК ZE IN DE GROND

Wintertijd is planttijd voor bomen en struiken! Zolang het niet vriest kan je bomen planten, zo krijgen ze de tijd om te wortelen, voor de sapstroom weer op gang komt. Maak je plantgat groot genoeg (min 20 cm breder dan de wortelkluit) en plaats je boom in het gat. Vul aan met aarde en druk lichtjes aan met je voeten. Geef 'm meteen voldoende water.

Ook bloembollen plant je best in het najaar. Krokussen zijn hierbij een goede keuze: ze geven in het vroege voorjaar al kleur aan je tuin, maar ook de bijen kunnen zo al het eerste stuifmeel gaan verzamelen! Plant ze zo'n 10 cm diep – en laat je kinderen meehelpen!

Ooievaars in Lummen

Met een beetje geluk zie je in de Bijgaertstraat in Lummen misschien wel ooievaars broeden deze lente. De afgelopen jaren werd er door de landbouwers, Natuurpunt, de Vlaamse landmaatschappij en het Regionaal Landschap Lage Kempen (met steun van de gemeente Lummen, provincie Limburg en Vlaamse Overheid) hard gewerkt om 100 hectare landbouwgrond weidevogelvriendelijk te maken. Maar liefst 32 poelen werden gegraven, akkers werden omgezet naar grasland en perceelsranden werden 'kui-kenland'. Dat betekent dat de randen niet meer worden bemest, zodat er meer kruiden kunnen groeien waar de kuikens veilig kunnen opgroeien. Er werd ook overeengekomen dat de 20 meewerkende landbouwers pas na 15 juni maaien, zodat weidevogels in alle rust kunnen broeden. Als kers op de taart werden 2 ooievaarsnestpalen van 10 meter hoog geplaatst. Benieuwd of de ooievaars ook daar baby's leveren ...

VAN NEUSENBERG tot SPIEKELSPADE

Negen jaar. Zo lang zijn Vic Mennen, Willy Vanlook en Joël Burny in de historische kaarten en archieven gedoken, op zoek naar de oorsprong van maar liefst 2500 (plaats)namen uit Koersel. Onze voorouders gebruikten de namen voor het benoemen van gebouwen, eigendommen en opvallende landschapselementen en allemaal hebben ze een betekenis. Het boek is echter meer dan een glossarium. Er kwam immers heel wat interessante informatie over het landschap naar boven uit de archieven. Zo levert het boek een belangrijke bijdrage aan de landschapsgeschiedenis van de Kempen. De publicatie 'Koersel. Van Neusenbergh tot Spiekelspade' telt 544 pagina's en is een must voor iedere liefhebber van het landschap van de Vallei van de Zwarte Beek. Het boek is verkrijgbaar voor € 40 bij het bezoekerscentrum De Watersnip (Grauwe Steenstraat 7/2, Beringen) en het bezoekerscentrum Kiewit (Putvennestraat 112, Hasselt) of te bestellen via natuurpunt.beringen@telenet.be.

IN DE WINTER KLINT DE stilte HET MOOIST

Is het je al eens opgevallen? Als het sneeuwt klinkt de stilte anders. Geluiden worden gedempt, de wereld komt tot rust. In stiltegebied Gerhagen kan je ten volle de stilte beleven op het stiltepad. Leg je op de bank, volg geblinddoekt een parcours en kom volledig tot rust. Of boek met de hele familie een stiltegids die je begeleidt op je wandeling. Een unieke ervaring! Reserveren kan op 011 26 54 50.

Kerstpromo

Nog op zoek naar een origineel cadeau voor onder de kerstboom? Wat dacht je van honderden km's wandelplezier? Bestel nu de wandelboxen van het Regionaal Landschap Lage Kempen extra voordelig en je hebt ze nog voor kerst in huis.

Bestel jouw favoriete wandelbox door het bedrag van de box + € 5,95 verzendkosten vóór 13 december 2013 over te maken op rekeningnummer BE83-0013-9495-8515 met vermelding van de gekozen box. Je kan ook online bestellen in onze webwinkel op www.rllk.be.

Wandelbox Bosland

8 wandelgebieden in Noord-Limburg

~~€ 18~~ € 15

Wandelbox De Wijers

7 wandelgebieden in Midden-Limburg

~~€ 15~~ € 12

Wandelbox Lage Kempen

23 wandelgebieden in Noord-West-Limburg

~~€ 35~~ € 30

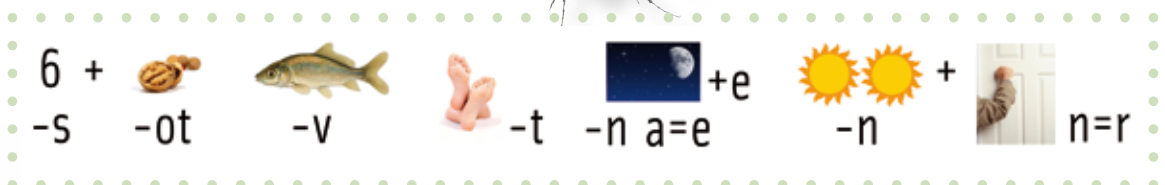
WIN ÉÉN VAN DE 100 EXCLUSIEVE BOEKJES VAN ZENO ZANDLOOPKEVER

WIN

In het Kempische zand verschuilt zich een klein kevertje. Met een groen schild dat glinstert in de zon en harige pootjes loopt hij razendsnel over de zandvlakte. Zijn naam? Zeno Zandloopkever. In dit gloednieuwe boekje, ontwikkeld door Regionaal Landschap Lage Kempen, ga je mee op stap met Zeno en ontdek je alles over deze kleurrijke groene zandloopkever, door al je zintuigen te gebruiken. Op elke bladzijde valt er wel iets te beleven: kijk als een kever met het insectenoog, ga op zoek naar kriebelbeestjes met het vergrootglas of doe de geurtest. Urenlang plezier gegarandeerd. Om het nog leuker te maken, ga je met het boekje op stap in de Lommelse Sahara. Neem zeker je picknick mee, want onderweg kom je speelse picknicktafels tegen, waar Zeno Zandloopkever je uitdaagt om spelletjes te spelen...

Dit boekje is niet in de winkel te koop, je kan het enkel winnen!

Wat moet je doen om te winnen? Los de rebus op en stuur jouw antwoord vóór 31/12/2013 naar info@rllk.be of RLLK, Grote Baan 176, 3530 Houthalen-Helchteren.

Wie weet krijg jij binnenkort één van de 100 doeboekjes thuisgestuurd!

